

Nakornnan Forest Plantation Management Summary บทสรุปการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน สวนป่านครน่าน องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

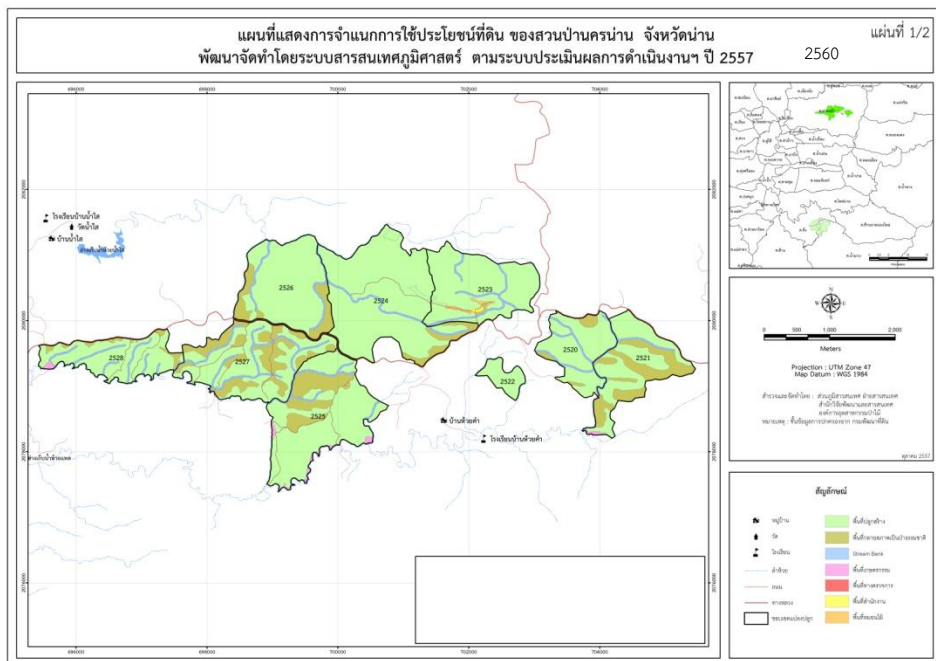
สวนป่านครน่าน องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตแพร่

สวนป่านครน่าน สังกัดองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตแพร่ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคเหนือบน องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ มีพื้นที่ในการตรวจรับรองการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน ปี 2560 เป็นสวนป่าโครงการที่ 4 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

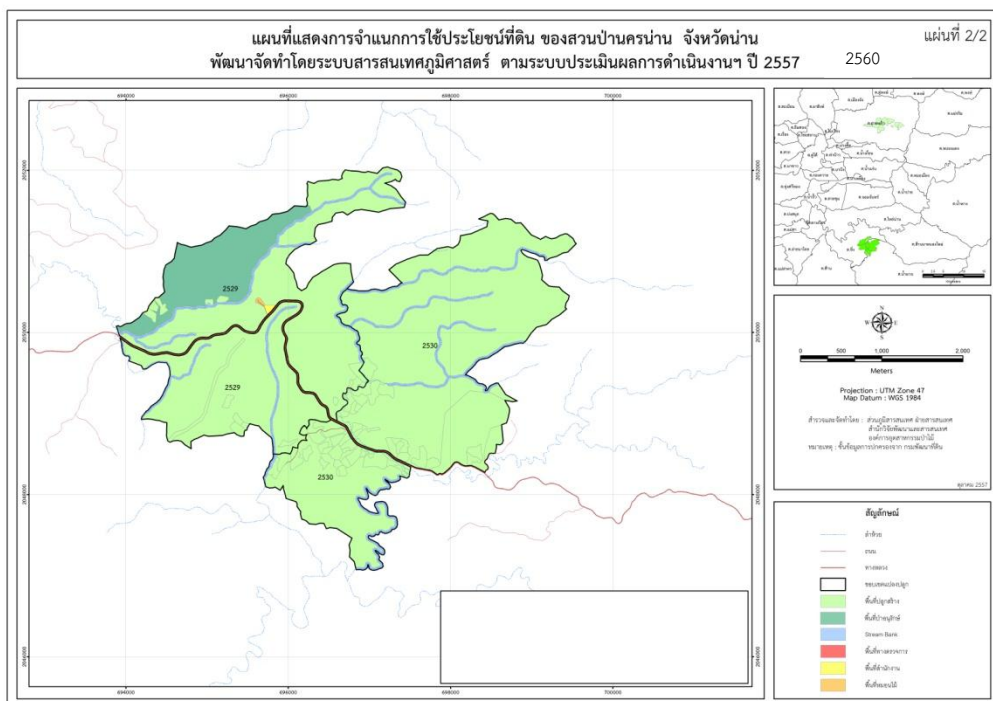
สวนป่าโครงการที่ 4 เป็นสวนป่าปลูกสร้างตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ของบริษัทน่านทำไม้ จำกัด ที่ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้รับมอบมาดูแลรักษา และใช้ประโยชน์สวนป่าที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ เริ่มปลูกสร้างแปลงสวนป่าไม้สัก ตั้งแต่ปี พ.ศ.2520 ถึงปี พ.ศ.2528 รวม 9 แปลง พื้นที่ปลูก 8,489.16 ไร่ อยู่ในท้องที่ ต.ฝายแก้ว อ.ภูเพียง จ.น่าน และแปลงสวนป่าไม้สัก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 ถึงปี พ.ศ. 2530 รวม 2 แปลง พื้นที่ปลูก 7,885.04 ไร่ อยู่ในท้องที่ ต.ช้างและต.น้ำมวบ อ.เวียงสา จ.น่าน

รวมพื้นที่ในการตรวจรับรองการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน ทั้งหมดสวนป่านครน่าน 16,374.20 ไร่ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ได้รับมอบมาจากกรมป่าไม้ ให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้มาดูแลรักษา และใช้ประโยชน์สวนป่าที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้และสามารถทำไม้ตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.2484

สำนักงานสวนป่านครน่าน ตั้งอยู่ในพิกัดจากดาวเทียมระบบ UTM พิกัด: 702091E , 2080155N โซน: 47Q Map Datum: WGS 1984 ที่ตั้ง สำนักงานสวนป่านครน่าน ม.11 บ.ห้วยคำ ต.ฝายแก้ว อ.ภูเพียง จ.น่าน อยู่ห่างจากตัวจังหวัดน่านประมาณ 20 กิโลเมตร

ภาพแผนที่แสดงการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดิน ของงานสวนป่านครน่าน ท้องที่อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ประจำปี 2560

ภาพแผนที่แสดงการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดิน ของงานสวนป่านครน่าน ท้องที่อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ประจำปี 2560

ระบบการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน (Sustainable Forest Plantation Management System)

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) เป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีนโยบายมุ่งเน้นให้สวนป่าในสังกัดมุ่งปฏิบัติการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน เพื่อก้าวสู่ระบบการจัดการสวนป่าที่เป็นสากลโดยการปลูกสร้างสวนป่า คัดครองรักษาบุรณะป่าไม้เพื่อประโยชน์แก่การป่าไม้ โดยได้กำหนดพันธกิจด้านธุรกิจ ประกอบด้วย การพัฒนาที่ดินสวนป่า โดยอนุรักษ์และพัฒนาให้เป็นสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นรากฐานการผลิตไม้และบริการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจสู่ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่นอย่างครบวงจร เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ไม้ของประเทศอย่างพอเพียงและยั่งยืน ส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจอุตสาหกรรมไม้ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและธุรกิจบริการที่มีป่าไม้เป็นพื้นฐานให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐาน มีการจัดการด้านการตลาดอย่างครบวงจร พัฒนาระบบและสร้างกลไกการตลาดไม้เศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม เพื่อให้การปลูกไม้เศรษฐกิจได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าและยั่งยืน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมและพัฒนาสังคม ชุมชนท้องถิ่นโดยใช้สวนป่าเป็นฐานในการดำเนินงานช่วยเหลือสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่เกษตรกรรอบเขตสวนป่าตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยประชาชนมีส่วนร่วม

การจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนประกอบด้วยความยั่งยืน 3 ประการ

- ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
- ความยั่งยืนด้านสังคม
- ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์ในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

- รักษาสภาพสิ่งแวดล้อมในสวนป่า
- ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่า
- ฟื้นฟูสภาพธรรมชาติในสวนป่า
- อนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยของพืช และสัตว์หายากที่ถูกคุกคามและใกล้สูญพันธุ์
- ส่งเสริมสถานภาพด้านสังคม คุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน ท้องถิ่น
- สนับสนุนประสิทธิภาพของการใช้ประโยชน์สูงสุดของผลผลิตไม้จากสวนป่า

อัตรากำลังการบริหารจัดการงานสวนป่านครน่าน

นายวรวิทย์ โนวังหาร
หัวหน้างานสวนป่านครน่าน

นายสุภสิทธิ์ บุญเรือน
ผู้ช่วยหัวหน้างานสวนป่า

นางเยาวเรศ กาละสอด
พนักงานบัญชี

นายชัยวัฒน์ ขาวยา
พนักงานปฏิบัติการ

นายภาคภูมิ กาศเกษม
พนักงานปฏิบัติการ

นายบุญส่ง ทาระเนตร์
พนักงานปฏิบัติการ

การดำเนินงานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนของงานสวนป่านครน่าน

1. ด้านเศรษฐกิจ

- พื้นที่ให้ผลผลิตทั้งหมด 13,262.35 ไร่
- ความเพิ่มพูนเฉลี่ย (AYI) 0.28 ลบ.ม./ไร่/ปี
- ความเพิ่มพูนทั้งปีของสวนป่าฯ 3,815.38 ลบ.ม./ไร่/ปี

* ข้อมูลดังกล่าว ได้จากการสำรวจปริมาณกำลังผลิตของสวนป่านครน่าน ประจำปี 2557-2559

การทำไม้ประจำปี 2560

- แปลง 2527 เนื้อที่ 904.22 ไร่ ปริมาตร 1,200 ลบ.ม.

* การทำไม้ของสวนป่านครน่านไม่เกินปริมาณความเพิ่มพูนทั้งปี เพื่อให้เกิดการฟื้นตัวของป่า

แผนการทำไม้ของงานสวนป่านครน่าน

ปีที่ดำเนินการ	แปลงปี	เนื้อที่ (ไร่)	ปริมาตร (ลบ.ม.)	วิธีการตัดสาง
2559	2526	827.36	1,000	Selection thinning
2560	2527	904.22	1,200	Selection thinning
2561	2528	458.27	1,200	Selection thinning

การปลูกสร้างสวนป่า ประจำปี 2560

- ดำเนินการบำรุงดูแลสวนป่าไม้สัก เนื้อที่ 13,626.35 ไร่
- ดำเนินดูแลป้องกันการบุกรุกพื้นที่สวนป่าและป้องกันการลักลอบตัดไม้ในเขตสวนป่า

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

พื้นที่สวนป่านครน่านมีลักษณะเป็นภูเขาสูงชัน สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 265 – 523 เมตร สภาพป่าทั่วไปเป็นป่าเบญจพรรณแล้งและเต็งรังมีพรรณไม้ตามธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ เต็ง รัง ประดู่ป่า เหียง มะกอกป่า ฯลฯ ทรัพยากรสัตว์ป่าที่พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ได้แก่ หมาจิ้งจอก หมูป่า หนูหวาย ตุ่น สัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ ตะกวด และงูชนิดต่าง ๆ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ได้แก่ กบหนอง อึ่งน้ำเต้า เขียดตะปาด สัตว์ปีกได้แก่ ไก่ป่า นกยางเขนดง นกแซงแซว นกปรอท นกกระปูด และนกเขา เป็นต้น

สวนป่าฯ ได้กำหนดพื้นที่อนุรักษ์รวมกันทั้งสิ้น 1,798.17 ไร่ คิดเป็น 10.66 % ของเนื้อที่สวนป่าทั้งหมด (16,876.20 ไร่) โดยแบ่งพื้นที่อนุรักษ์ ออกเป็นแต่ละประเภท ดังนี้

- 1.พื้นที่สองฝั่งลำห้วย (Stream Bank)
- 2.พื้นที่แนวกันชน (Buffer Zone)
- 3.พื้นที่ที่มีคุณค่าสูงด้านการอนุรักษ์ (HCV)

การตรวจสอบติดตามด้านสิ่งแวดล้อม งานสวนป่านครน่านได้ทำการหมายแนวเขตพื้นที่อนุรักษ์ ติดป้ายสื่อความหมาย และทำบันทึกการตรวจสอบติดตามสภาพของพื้นที่อนุรักษ์ และงานสวนป่าฯ ได้กำหนดต้นไม้อนุรักษ์ พร้อมทั้งติดป้ายให้ทราบอย่างชัดเจน และทำการบันทึกดูแลตรวจสอบติดตาม

ภาพการหมายแนว ติดป้ายสื่อความหมายบริเวณพื้นที่ และไม้อนุรักษ์

พื้นที่ที่มีคุณค่าสูงด้านการอนุรักษ์ (HCV)

หมายถึงคุณค่าของสิ่งมีชีวิต คุณค่าด้านนิเวศวิทยา คุณค่าด้านวัฒนธรรมและสังคม ที่ได้รับการพิจารณาว่ามีความโดดเด่นสำคัญมาก ทั้งในระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาคหรือในระดับโลก ซึ่งคุณค่าเพื่อการอนุรักษ์อย่างสูงนี้ จำเป็นอย่างยิ่งต้องได้รับการคุ้มครอง รวมถึงต้องสร้างมาตรการหรือแผนเพื่อการจัดการและติดตามเพื่อให้แน่ใจสิ่งที่ได้รับการพิจารณาให้อยู่ในสถานภาพ HCV นั้นยังคงอยู่หรือได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น

จากการสำรวจ และลงความเห็นกับชุมชนในการกำหนดพื้นที่ HCV ในพื้นที่สวนป่านครน่าน ได้แบ่งพื้นที่ HCV แต่ละประเภทความสำคัญ ดังนี้

HCV 5 Basic need : พื้นที่ใช้ประโยชน์ในปัจจัยพื้นฐานของชุมชนท้องถิ่นและของสัตว์

ได้แก่ ห้วยน้ำต่วน, ห้วยเหต และห้วยปล่อยปลา

การจัดการและการตรวจติดตาม ทางงานสวนป่าได้จัดชุดสำรวจ และดูแลพื้นที่ HCV โดยการบันทึกลงในแบบบันทึกตรวจติดตามพื้นที่ HCV เมื่อพบความเสียหาย หรือมีแนวโน้มที่จะเกิดความเสียหายต่อพื้นที่ เพื่อนำไปสู่แนวทางการป้องกันและแก้ไขต่อไป

ผลการตรวจติดตาม จากการสำรวจตรวจติดตามไม่พบความเสียหาย และผลกระทบจากการประกอบกิจกรรมของทางงานสวนป่า และจากปัจจัยภายนอก ต่อพื้นที่ HCV คือ ห้วยน้ำต่วน, ห้วยเหต และห้วยปล่อยปลา แต่อย่างไร ในช่วงฤดูแล้งมีแนวโน้มของไฟป่า งานสวนป่าจึงได้ทำการป้องกันไฟป่า โดยการทำแนวกันไฟ และตรวจตราป้องกันพื้นที่ดังกล่าวเพิ่มขึ้น

การตรวจสอบติดตามการ

พังทลายของดิน ตามสถานี

ตรวจวัดการพังทลายของดินในพื้นที่สวนป่านครน่าน แปลงทำไม้ปี 2523 ในการตรวจสอบติดตามพบว่าค่าการพังทลายของดินในพื้นที่ของสวนป่านครน่าน อยู่ในระดับที่น้อยมาก ซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรทางธรรมชาติ และทรัพยากรที่เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันของชุมชนรอบพื้นที่สวนป่า เช่น ทรัพยากรน้ำที่ใช้ในการอุปโภค บริโภค เป็นต้น

ภาพการตรวจวัดการพังทลายของดิน ในพื้นที่สวนป่านครน่าน

การสำรวจผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (SITE INSPECTION) ก่อนการปฏิบัติงานด้านต่างๆ

การสำรวจผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม หรือ Site Inspection นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความเสี่ยง แนวโน้ม และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานของสวนป่า เช่น การปฏิบัติงานด้านการทำไม้ การปฏิบัติงานด้านการปลูกสร้างสวนป่า และการสร้างถนนป่าไม้ ซึ่งงานสวนป่านครน่านจะดำเนินการสำรวจ Site Inspection ทั้งก่อนและหลังการปฏิบัติงาน เพื่อหาแนวทางการปฏิบัติงาน ป้องกันและตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม

จากการสำรวจพื้นที่ด้วยเครื่องมือแบบการสำรวจ Site Inspection ในการดำเนินงานด้านทำไม้ ปลูกสร้างสวนป่า และสร้างถนนป่าไม้ สรุปได้ว่าไม่พบพืชพรรณ และสัตว์ที่หายาก ใกล้สูญพันธุ์ รวมทั้งพื้นที่ HCV บริเวณพื้นที่แปลงทำไม้และทางงานสวนป่า ได้กำหนดแนวทางการจัดการเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งชี้แจงให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ปฏิบัติตามแนวทาง ดังนี้

1. กำหนดแนวกันชน (Buffer Zone) หรือไม้ใกล้ทางตรวจการ
2. ละเว้นการทำไม้บริเวณพื้นที่สองฝั่งลำห้วย (Stream Bank)
3. สร้างฝายดักตะกอน และชะลอความชุ่มชื้น บริเวณลำห้วยที่อยู่ในพื้นที่ทำไม้ รวมทั้งบริเวณใกล้พื้นที่ทำไม้
4. ปลูกหญ้าแฝกบริเวณที่เสี่ยงต่อการพังทลายของดิน

3.ด้านสังคม

นโยบายของสวนป่านครน่านด้านสังคม

- พิจารณาจ้างแรงงานจากชุมชนท้องถิ่นใกล้ๆสวนป่าเป็นอันดับแรกและกำหนดค่าจ้างแรงงาน ด้วยความเป็นธรรม
- มีการฝึกอบรมให้ความรู้พนักงานสวนป่าและคนงาน
- ส่งเสริมอุปกรณ์และเครื่องมือด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน
- ส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพให้กับคนงาน
- สนับสนุนด้านการศึกษาและศาสนา
- จำหน่ายไม้สักของสวนป่าประมาณ 20 % ให้กับชุมชนท้องถิ่นและหมู่บ้านป่าไม้
- สร้างโครงการความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น
- มีระบบแก้ไขข้อขัดแย้งกับชุมชนท้องถิ่น
- มีพนักงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่น
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสวนป่า

ภาพการร่วมกิจกรรมทางสังคม กับชุมชนรอบพื้นที่สวนป่านครน่าน

- ร่วมแสดงความยินดีกับผู้นำชุมชน และผู้เกษียณอายุราชการ

- กิจกรรมกาชาด จังหวัดน่าน ประจำปี 2560

- กิจกรรมทางศาสนา

แผนการจัดการสวนป่า ระยะ 3 ปี

ลำดับ	รายละเอียด	2559	2560	2561
1.	ด้านเศรษฐกิจ - แผนการทำไม้(ลบ.ม.)	1,000	1,200	1,200
2.	ด้านสังคม - กรมธรรม์อุบัติเหตุ (ปีละ) - ตกกลับชุมชน(ครั้ง) - มวลชนสัมพันธ์(ครั้ง) - การจ้างแรงงาน (%) - การอบรม (ครั้ง)	1 1 10 90 3	1 1 10 90 3	1 1 10 90 3
3.	ด้านสิ่งแวดล้อม - พื้นที่ HCV (ครั้ง) - พื้นที่อนุรักษ์ (ไร่) - ต้นไม้อนุรักษ์ (ครั้ง) - สถานีวัดการพังทลายของดิน(ครั้ง) - Site Inspection(ครั้ง/ปี/กิจกรรม)	2 1,798.17 2 12 2	2 1,798.17 2 12 2	2 1,798.17 2 12 2

ผลการดำเนินงานของสวนป่า ที่ผ่านมา

สวนป่านครน่าน มีการดำเนินงานได้ตามแผนการจัดการที่ได้กำหนดไว้ทุกประการ ทำให้มีความยั่งยืน และสรุปผลการดำเนินงานในปี 2559 ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ ผลการทำไม้นอกโครงการ ไม้สัก 410 ต้น จำนวน 706 ท่อน ปริมาตร 533.29 ลบ.ม. ไม้กระยาเลย 46 ต้น จำนวน 49 ท่อน ปริมาตร 25.98 ลบ.ม. มีการจำหน่ายไม้ให้กับราษฎร ประชาชนทั่วไป ได้ใช้ไม้ที่ถูกต้องตามกฎหมาย สร้างรายได้ให้กับสวนป่านครน่าน เป็นเงิน 6,000,000.- บาท

2. ด้านสิ่งแวดล้อม สวนป่านครน่าน ดำเนินการจัดทำกิจกรรมตามแผนการจัดการ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น กิจกรรมสร้างฝายชะลอน้ำ การป้องกันไฟป่า การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ การเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ดิน การจัดทำป้ายสื่อความหมายพื้นที่อนุรักษ์ เป็นต้น เพื่อเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่สวนป่า และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในการตรวจตราป้องกันรักษาพื้นที่ HCV และพื้นที่ของสวนป่าจำนวน 16,374.20 ไร่ เป็นต้น มีค่าใช้จ่ายด้านสิ่งแวดล้อม เป็นเงินประมาณ 50,000 บาท

3. ด้านสังคม สวนป่านครน่าน ได้มีกิจกรรมที่บริการด้านสังคม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในท้องถิ่น และหน่วยงานต่างๆในท้องถิ่น การทำประกันชีวิตกลุ่ม อุปกรณ์เพื่อเพิ่มความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น การจ่ายเป็นค่าจ้างแรงงานชุมชนรอบสวนป่าให้มีงานและมีรายได้ โดยสรุปค่าใช้จ่ายที่ใช้ด้านสังคม เป็นเงินประมาณ 2,000,000 บาท ในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน ทั้ง 3 ด้าน โดยสรุป มีความสำเร็จและยั่งยืน ตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ทุกประการ

วิสัยทัศน์ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
“เป็นผู้นำการจัดการสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมไม้ของ
อ.อ.ป.”

พันธกิจ อ.อ.ป. (FIO'Missions)

- 1.พัฒนาที่ดินสวนป่าให้เป็นสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าเศรษฐกิจตามศักยภาพสวนป่า
- 2.ส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ พัฒนาระบบและสร้างกลไกการตลาดไม้เศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม
- 3.ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมไม้และส่งเสริมชุมชนท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมไม้
- 4.วิจัยพัฒนาการปลูกและใช้ประโยชน์จากไม้เศรษฐกิจ
- 5.ปรับโครงสร้างทางการเงินทั้งระบบ พัฒนาสินทรัพย์เพื่อสนับสนุนภารกิจขององค์กรให้เกิดประโยชน์ตามศักยภาพ สร้างกำไรพอเลี้ยงองค์กร ไม่เป็นภาระต่อรัฐ
- 6.พัฒนาชุมชนท้องถิ่นโดยใช้สวนป่าเป็นฐาน
- 7.สงวน อนุรักษ์ บริบาลช้างไทยและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 8.พัฒนาธุรกิจบริการอย่างครบวงจร พัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว

ติดต่อ : สำนักงานสวนป่านครน่าน หมู่ 11 ต.ฝายแก้ว อ.ภูเพียง จ.น่าน รหัสไปรษณีย์ 55000

โทร.099-3811808 E-mail: nakornnan_1@hotmail.com

สามารถเสนอแนะข้อคิดเห็น ตามกล่องรับข้อความของงานสวนป่านครน่านบริเวณหน้าบ้านผู้ใหญ่ ชุมชนรอบสวนป่า